

Nr 96

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 10, punkt 197) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Sjukgymnast- och arbetsterapeututbildning för budgetåret 1964/65 beräkna ett belopp av 1 586 000 kr.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i propositionen nr 73, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 13 mars 1964, föreslagit riksdagen att

a) besluta, att en omläggning av utbildningen av arbetsterapeuter skall genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer;

b) besluta, att en lärar- och handledarutbildning för arbetsterapeuter skall anordnas under budgetåret 1964/65 i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat;

c) besluta, att en ökning av intagningen till sjukgymnastutbildningen skall genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer;

d) besluta, att utbildning av instruktionsgymnaster må anordnas under budgetåret 1964/65 i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat;

e) besluta, att vid universitetet i Göteborg skall, fr. o. m. den 1 juli 1965, finnas inrättad en professur i medicinsk rehabilitering;

f) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen anför, besluta om inrättande av de lärartjänster vid Lunds universitet och karolinska institutet, som erfordras vid den av departementschefen förordade utökningen av sjukgymnastutbildningen, ävensom att vidtaga de förändringar i personalförteckningarna för Lunds universitet och karolinska institutet, som föranledes därav;

g) bemyndiga Kungl. Maj:t att fatta de beslut och vidtaga de åtgärder i övrigt, som erfordras för genomförandet av vad departementschefen förordat;

h) till Sjukgymnast- och arbetsterapeututbildning m. m. för budgetåret 1964/65 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 616 000 kr.;

i) till Byggnadsarbeten vid sjukgymnastinstituten för budgetåret 1964/65 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Adolfsson* (I: 715) och den andra inom andra kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (II: 874), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag för ordnande av sjukgymnastutbildning i Umeå från och med 1966, samt att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om nytt förslag snarast för att avsevärt öka utbildningen av sjukgymnaster och arbetsterapeuter samt att anordna denna utbildning i överensstämmelse med vad i motionerna anförts;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Kaijser* och *Enarsson* (I: 716) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordstrandh* (II: 877), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta 1. att ett sjukgymnastinstitut i Umeå skall inrättas från och med budgetåret 1966/67, 2. att utbildningen av sjukgymnaster skall bedrivas i anslutning till medicinsk fakultet och med staten som huvudman samt universitetskanslersämbetet som tillsynsmyndighet, 3. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsam utredning angående utbildning av instruktionsgymnaster;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Göran Karlsson m. fl.* (I: 717) och den andra inom andra kammaren av herr *Hamrin* i Jönköping *m. fl.* (II: 873), i vilka hemställts att Kungl. Maj:t utöver vad som föreslagits i propositionen måtte bemyndigas att snarast vidtaga åtgärder för att utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster skall helt anförtros åt sjukvårdshuvudmännen att bedrivas med statligt bidrag av samma storleksordning som avses i propositionen och att således en fullständig samordning av denna utbildning och utbildning i andra vårdyrken kommer till stånd, samt att Kungl. Maj:t måtte bemyndigas att redan nu medge statsbidrag till utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster även vid andra lasarett än i propositionen tänkta och att därför erforderliga ekonomiska resurser ställes till Kungl. Maj:ts förfogande;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Segerstedt Wiberg* (I: 718) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 872), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 73 måtte 1. uttala att huvudmannaskap och tillsynsmyndighet för utbildning av sjukgymnaster och arbetsterapeuter nu endast ordnas provisoriskt enligt i propositionen angivna linjer och att frågan härom således lämnas öppen för framtida ställningstagande i avvaktan på erfarenheter och fortsatt utredning, samt 2. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om snabb utredning av frågan om det finansiella stödet till utbyggnad av rehabiliteringsavdelningar vid de sjukhus, där utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster skall äga rum;

dels två likalydande motioner; väckta den ena inom första kammaren av fröken *Stenberg m. fl.* (I: 719) och den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i *Tvärålund m. fl.* (II: 876), i vilka hemställts att riksdagen måtte fatta beslut om att utbildning för arbetsterapeuter och sjukgymnaster skall anordnas i Umeå;

dels en inom andra kammaren av fru *Ekendahl* och fröken *Andersson* i *Strängnäs* väckt motion (II: 839), vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 73 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte taga initiativet till en samnordisk utredning av förutsättningarna för ett nordiskt samarbete beträffande utbildning av instruktionssjukgymnaster;

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Larsson* i *Hedenäset* och *Antons-son* väckt motion (II: 875), vari hemställts att riksdagen måtte vid sin behandling av proposition nr 73 i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala som sin mening att huvudmannskapet för utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster må läggas på staten och att universitetskanslersämbetet må bli tillsynsmyndighet, samt att särskild kompletteringskurs skall krävas för inträde till arbetsterapeututbildning.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 874, II: 877, I: 717, II: 872, I: 719, II: 839 och II: 875.

På grundval av 1960 års arbetsterapeututrednings betänkande *Utbildning av arbetsterapeuter* (SOU 1962: 50) framlägges i propositionen nr 73 förslag om en väsentligt förbättrad utbildning av arbetsterapeuter. Vidare föreslås på grundval av ett utredningsförslag från en särskild sakkunnig en ökad utbildning av sjukgymnaster. Utbildningen av arbetsterapeuter föreslås bli treårig och innefatta dels utbildning i skilda arbetstekniker, dels utbildning i medicinska och socialmedicinska ämnen samt i arbetsterapiens teori och teknik. Som huvudmän för denna utbildning liksom för sjukgymnastutbildning anordnad på nya orter föreslås landstingen inträda. Arbetsterapeututbildningen förutsättes starta läsåret 1965/66 i Göteborg, Örebro och Linköping samt eventuellt vid Mörby lasarett i Danderyd. Intagning beräknas ske av 160 elever årligen. Under läsåret 1964/65 föreslås utbildning anordnas av arbetsterapeuter till lärare vid de blivande arbetsterapeutinstituten.

Intagningen av elever vid sjukgymnastinstituten i Stockholm och Lund föreslås utökad läsåret 1964/65 från 110 till 190 elever. Fr. o. m. läsåret 1965/66 förutsättes sjukgymnastutbildning bli anordnad även i Göteborg.

Förslag om principbeslut om en professur i medicinsk rehabilitering fr. o. m. 1 juli 1965 framlägges.

För budgetåret 1964/65 beräknas investeringskostnaderna till 800 000 kr. Driftkostnaderna beräknas öka med 1 616 000 kr.

Beträffande innehållet i propositionen nr 73 torde i huvudsak få hänvisas till propositionen.

Departementschefen framhåller, att den kritik som riktats mot hittillsvarande utbildning av arbetsterapeuter i huvudsak gällt utbildningens uppdelning på en

förutbildning och en huvudkurs, den tidsmässiga disproportionen mellan olika huvudmoment i utbildningen samt den bristande pedagogiska samordningen mellan utbildningens olika huvuddelar. Arbetsterapeututredningen har efter prövning av för- och nackdelar funnit övervägande skäl tala för att utbildningen även framgent skall innefatta en förutbildning och en egentlig arbetsterapeututbildning. De skäl som enligt utredningen talar härför är dels vissa resurssynpunkter, dels rekryteringsskäl, dels ock värdet av att genom förutbildningen samtidigt erhålla en avslutad yrkesutbildning för hjälpkrafter. De nackdelar, som varit förbundna med hittillsvarande, i stor utsträckning oorganiserade förutbildning, har utredningen ansett kunna undanröjas genom att förutbildningen innehållsmässigt och organisatoriskt ges en fast form. I fråga om arbetsterapeututbildningens innehåll har utredningen föreslagit betydande utvidgningar av de medicinska och socialmedicinska momenten samt av utbildningen i arbetsterapiens teori och teknik, dvs. arbetsterapien såsom behandlingsform. En förbättrad samordning mellan utbildningens olika delar avses komma till stånd genom en följdriktig uppbyggnad av utbildningen i innehållsmässigt avseende samt genom tillskapandet av en fastare utbildningsorganisation, innefattande en för utbildningen ansvarig sakkunnig ledning samt fast anställda lärare i utbildningens huvudämnen.

Departementschefen anser, att vad utredningen föreslagit i fråga om utbildningens innehåll och omfattning i stort sett väl svarar mot de krav som inom en modernt inriktad rehabiliteringsverksamhet bör kunna ställas på ifrågakommande personalkategori. Han är emellertid inte beredd att ansluta sig till det förslag till utbildningsgång utredningen framlagt. Även om utredningens förslag kan anses eliminera åtskilliga av de olägenheter, som är förbundna med den nuvarande uppläggnings av förutbildningen, finner departementschefen de av vissa remissinstanser påtalade olägenheterna med ett bibehållande av uppdelningen på två skilda utbildningsetapper vara så stora, att en annan lösning bör eftersträvas. Han föreslår därför, att den utbildning i olika arbetstekniker, som enligt utredningens förslag skulle ligga inom förutbildningen, sammanlägges och närmare samordnas med den av utredningen föreslagna egentliga arbetsterapeututbildningen till en sammanhängande, treårig utbildning. Vissa rationaliseringar och tidsbesparingar, bl. a. genom slopande av vissa tekniska repetitionsmoment i den föreslagna egentliga arbetsterapeututbildningen, bör enligt departementschefen därigenom kunna vinnas, varigenom även behovet av viss hushållsutbildning skulle kunna tillgodoses inom den treåriga utbildningens ram, i stället för att utformas såsom en del av en förutbildning.

I fråga om kraven för inträde vid den föreslagna arbetsterapeututbildningen förklarar departementschefen, att den föregående skolutbildning man enligt hans uppfattning bör inrikta sig på är genomgång av fackskola. I avvaktan på fackskolans mer allmänna genomförande anser emellertid departementschefen att avgångsbetyg från teoretisk linje av grundskolan bör ge behörighet till inträde på samma sätt som för närvarande gäller för inträde vid sjukgymnastinstitut.

Departementschefen föreslår, att genom anordnande av kompletteringskurser i vissa skolämnen blivande inträdessökande skall beredas möjlighet att förstärka sin kunskapsgrund i vissa betydelsefulla ämnen. Krav på genomgång av sådan kompletteringskurs bör emellertid enligt departementschefen inte uppställas för tillträde till arbetsterapeututbildning. Departementschefen framhåller, att vid konkurrens mellan ett flertal inträdessökande företräde självfallet måste lämnas den som, bl. a. med avseende på skolutbildning och skolbetyg, företer de bästa studie- och yrkesmässiga förutsättningarna. Härvid måste hänsyn tagas inte bara till skolbetyg utan också till vederbörandes personliga lämplighet för yrket. För att underlag skall erhållas för en någorlunda säker allmän bedömning av en sökandes personliga förutsättningar anser departementschefen, att krav bör uppställas på minst tre månaders sjukvårdspraktik.

Med hänsyn till de resurser i olika avseenden, som bör krävas för anordnande av arbetsterapeututbildning, finner departementschefen det styrkt, att sådan utbildning inom de närmaste åren kan anordnas på endast ett fåtal orter, nämligen, såvitt nu kan bedömas, Stockholm (Mörby), Göteborg, Linköping och Örebro. Såvitt gäller utbyggnaden av sjukgymnastutbildningen har den företagna utredningen utmynnat i ett förslag om dubblering av utbildningen i Stockholm (karolinska institutet) och Lund samt om upprättande av ett nytt sjukgymnastinstitut i Göteborg. Mot de i utredningen gjorda bedömningarna av möjligheterna att på detta sätt öka den nuvarande utbildningskapaciteten har departementschefen ingen erinran.

Frågan om huvudmannaskapet för utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster samt den centrala tillsynen däröver har behandlats ingående i remissyttrandena, varvid två varandra motsatta uppfattningar kommit till uttryck. Enligt den ena uppfattningen, som ansluter sig till arbetsterapeututredningens förslag, bör utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster bedrivas i anslutning till medicinsk fakultet och med staten som huvudman och universitetskanslersämbetet som tillsynsmyndighet. Enligt den andra uppfattningen bör utbildningen bedrivas under sjukvårdshuvudmännens ansvar och under tillsyn av den centralmyndighet, som utövar tillsyn över yrkesutbildningen. Departementschefen ansluter sig i huvudsak till sistnämnda uppfattning, dock med undantag för den i Stockholm och Lund nu bedrivna sjukgymnastutbildningen, vilken han anser tills vidare bör drivas i statlig regi. Utbildningen av arbetsterapeuter liksom den sjukgymnastutbildning som startas på nya orter anses däremot böra bedrivas av sjukvårdshuvudmännen. Till sådan utbildning, som är att betrakta som specialkurs enligt kungl. brev den 18 november 1963 angående bestämmelser om yrkesskolornas lärare, föreslås statsbidrag få utgå enligt för central yrkesskola gällande grunder. Det administrativa och pedagogiska överinseendet över denna utbildning föreslås ligga hos skolöverstyrelsen som vid sin sida föreslås få ett sakkunnigorgan med ansvar för utbildningens enhetlighet och i första hand medicinska kvalitet.

Departementschefen förordar, att statsbidrag enligt nyssnämnda grunder må

utgå till en arbetsterapeututbildning med i propositionen föreslagen utformning, anordnad under sjukvårdshuvudmännens huvudmannaskap i Göteborg, Linköping och Örebro samt vid Mörby lasarett i Danderyd samt räknar med att utbildningen på flertalet av dessa orter skall kunna igångsättas läsåret 1965/66. Att börja arbetsterapeututbildning i ny form läsåret 1964/65 är inte möjligt, enär detta läsår måste ägnas åt utbildning av ett antal arbetsterapeuter till lärare. Om efter hand förutsättningar för anordnande av arbetsterapeut- och sjukgymnastutbildning på andra orter än de nyss angivna visar sig finnas och behov av en ökad utbildningskapacitet konstateras, skall, förklarar departementschefen, givetvis hinder inte föreligga för Kungl. Maj:t att medge statsbidrag till sådan utbildning.

Den föreslagna dubblingen av intagningen av elever vid sjukgymnastinstitutet i Stockholm och Lund bör enligt departementschefen genomföras under läsåret 1964/65. Departementschefen räknar vidare med att en med utbildningen av arbetsterapeuter samordnad sjukgymnastutbildning skall anordnas i Göteborg fr. o. m. läsåret 1965/66. Frågan om en fortsatt utvidgning av sjukgymnastutbildningen lämnar han tills vidare öppen.

Arbetsterapeututbildningen beräknas få en sammanlagd kapacitet av ca 160 elever årligen. Sjukgymnastutbildningens kapacitet kommer läsåret 1964/65 att öka från nuvarande 110 till 190 intagna och beräknas fr. o. m. läsåret 1965/66 öka med ytterligare åtminstone ett 50-tal elever.

Med hänsyn till att arbetsterapeututbildningen föreslagits skola anordnas genom sjukvårdshuvudmännens försorg, finner departementschefen inte anledning att göra något preciserat ställningstagande till utredningens förslag om lärartjänster för denna utbildning. Beträffande lärarbehovet för sjukgymnastutbildningen föreslår departementschefen, med hänsyn till att det för vissa föreslagna personalförstärkningar fordras överenskommelse med vederbörande sjukvårdshuvudman, att Kungl. Maj:t skall erhålla riksdagens bemyndigande att fatta slutligt beslut beträffande inrättandet av tjänster m. m. för ifrågavarande ändamål.

I överensstämmelse med förslag av arbetsterapeututredningen tillstyrker departementschefen, att beslut fattas om inrättande fr. o. m. budgetåret 1965/66 av en professur i medicinsk rehabilitering, samt föreslår, att professuren inrättas vid universitetet i Göteborg. Departementschefen förklarar, att genom inrättandet av denna tjänst förutsättningar skapas för en kvalificerad forskning på den medicinska rehabiliteringens område, vilket är nödvändigt för en ändamålsenlig vidareutveckling av detta verksamhetsfält.

En ettårig kurs för blivande undervisningsterapeuter föreslås anordnad vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg läsåret 1964/65. Departementschefen finner det också angeläget, att utbildning av arbetsterapeuter till handledare kommer till stånd under läsåret 1964/65.

Viss utbildning av instruktionsgymnaster har av den sakkunnige föreslagits ske i den formen att sjukgymnaster, som är anställda vid sjukhus, där praktisk

sjukgymnastutbildning är avsedd att komma till stånd, skall få auskultera under förslagsvis en månad vid sjukhus, där utbildning av sjukgymnaster för närvarande bedrivs. Denna utbildning har av den sakkunnige tänkts ordnad antingen så, att sjukgymnasterna får tjänstledighet med bibehållen lön eller så, att löneförlusten vid tjänstledigheten samt rese- och uppehållskostnaderna täckes genom särskilt bidrag. Departementschefen har ingen erinran mot detta förslag. I likhet med den sakkunnige förutsätter han att, därest behov av en fastare organiserad utbildning av instruktionsgymnaster bedömes föreligga, förslag härom senare framlägges, lämpligen i samband med anslagsäskandena för sjukgymnastinstituten.

Med hänsyn till det stora behovet av arbetsterapeuter anser departementschefen, att den nuvarande utbildningen av arbetsterapeuter skall bedrivas i varje fall t. o. m. läsåret 1965/66. Departementschefen anser även att de för nuvarande arbetsterapeututbildning förberedande kurser, som för närvarande anordnas i Örebro och Jönköping samt vid Nyckelviksskolan i Lidingö och som planeras i Luleå, lämpligen bör anordnas i nuvarande form tills vidare och att till denna utbildning bör utgå bidrag som till central yrkesskola. Beträffande de i hittillsvarande form utbildade arbetsterapeuterna förordar han, i överensstämmelse med förslag av utredningen, att ett program för en vidareutbildningsverksamhet uppgöres i samverkan mellan vederbörande myndigheter och sjukvårdshuvudmän. Till denna vidareutbildningsverksamhet föreslås statsbidrag utgå enligt samma grunder som till den reguljära arbetsterapeututbildningen.

Departementschefen förklarar, att de som påbörjat en arbetsterapeututbildning i hittillsvarande form bör äga möjlighet att bygga på den påbörjade utbildningen med den nya kvalificerade arbetsterapeututbildningen. Såsom en övergångsform föreslår han, att intagning av elever för arbetsterapeututbildning läsåret 1965/66, i den utsträckning som är möjlig, sker i både årskurs 1 och årskurs 2 av den treåriga arbetsterapeututbildningen. I årskurs 2 skulle då intagas elever, som redan skaffat sig utbildning i huvudsak motsvarande den som är avsedd att inhämtas under det första av de tre utbildningsår som den förordade nya utbildningen skall omfatta. I mån av utbildningsplatser i årskurs 2 bör enligt departementschefen även under de följande läsåren möjlighet beredas den som genomgått erforderlig praktisk-teknisk utbildning att såsom extra-elev följa undervisningen och erhålla slutbetyg från denna.

För utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster räknar departementschefen för nästa budgetår med ett sammanlagt medelsbehov av 2 416 000 kr., varav 800 000 kr. för uppförande av två paviljonger samt vissa ombyggnadsarbeten och 1 616 000 kr. för kostnader på driftbudgeten. Sistnämnda kostnader fördelar sig med 765 000 kr., huvudsakligen avlöningskostnader, för den föreslagna utvidgningen av sjukgymnastutbildningen i Stockholm och Lund, 65 000 kr. för viss utbildning av instruktionsgymnaster, 300 000 kr. för utbildning av arbetsterapeuter till lärare och handledare vid den tillämnade arbetsterapeututbildningen, 336 000 kr. för ersättning till deltagare i nyssnämnda lärar- och

handledarutbildning beräknad efter 1 200 kr. för deltagare och månad, dvs. som för deltagare i yrkeslärarutbildning, samt 150 000 kr. för inredning och utrustning av lokaler vid sjukgymnastinstitutet i Stockholm och Lund.

Utskottet. Bristen på såväl arbetsterapeuter som sjukgymnaster är för närvarande mycket stor. Det är därför synnerligen angeläget, att, såsom föreslagits i förevarande proposition, en ökad utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster kommer till stånd. Då den nuvarande utbildningen av arbetsterapeuter icke anses motsvara de krav, som följer av arbetsterapeuternas uppgifter inom modern rehabilitering, är också den föreslagna förbättringen av arbetsterapeututbildningen ytterst angelägen.

Departementschefen har ansett, att utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster bör bedrivas av sjukvårdshuvudmännen under tillsyn av den centralmyndighet, som utövar tillsyn över yrkesutbildningen. Undantag har emellertid gjorts för den i Stockholm och Lund nu bedrivna sjukgymnastutbildningen, vilken enligt departementschefen tills vidare bör drivas i statlig regi. I motionerna I: 717 och II: 873 har föreslagits att Kungl. Maj:t skall bemyndigas att snarast vidtaga åtgärder för att utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster helt skall anförtros åt sjukvårdshuvudmännen. Utskottet ansluter sig i princip till den i nämnda motioner framförda uppfattningen att ifrågavarande utbildning bör anförtros åt sjukvårdshuvudmännen. Då det gjorda undantaget beträffande den i Stockholm och Lund bedrivna sjukgymnastutbildningen endast avses äga bestånd under en övergångstid finner utskottet emellertid ifrågavarande motionsyrkande icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd. Av vad nyss anförts framgår att utskottet icke heller biträder de i motionerna I: 716 och II: 877, I: 718 och II: 872 samt II: 875 framförda yrkandena i vad avser huvudmannaskap och tillsynsmyndighet för arbetsterapeut- och sjukgymnastutbildningen. Utskottet vill i anledning av ifrågavarande motioner framhålla, att det, även om sjukvårdshuvudmännen kommer att vara huvudmän för utbildningen, bör vara möjligt och även synes angeläget att bedriva utbildningen i samarbete med de medicinska fakulteterna.

Vidkommande de i motionerna I: 715 och II: 874, I: 716 och II: 877, I: 717 och II: 873 samt I: 719 och II: 876 framförda yrkandena om anordnande av arbetsterapeut- och sjukgymnastutbildning i Umeå eller på andra orter får utskottet hänvisa till departementschefens uttalande, att, om efter hand förutsättningar för anordnande av arbetsterapeut- och sjukgymnastutbildning på andra orter än de i propositionen föreslagna visar sig finnas och behov av en ökad utbildningskapacitet konstateras, hinder givetvis inte skall föreligga för Kungl. Maj:t att medge statsbidrag till sådan utbildning. Utskottet vill i detta sammanhang understryka, att det med hänsyn till den utpräglade bristen på ifrågavarande sjukvårdspersonal i Norrland synes angeläget att utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster anordnas även där. Då utbildningen, såsom utskottet tidigare framhållit, bör stå under sjukvårdshuvudmännens huvud-

mannaskap, ankommer det emellertid på dessa att besluta om de vill åtaga sig att anordna denna utbildning. En förutsättning för att utbildning skall kunna anordnas är givetvis att det finns erforderliga resurser på orten. Utskottet avstyrker bifall till ifrågakvarande motioner i nu berört hänseende.

Utskottet avstyrker även bifall till yrkandet i motionerna I: 715 och II: 874 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle hemställa om nytt förslag rörande utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster.

I motionerna I: 716 och II: 877 har yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning angående utbildning av instruktionsgymnaster och i motionen II: 839 att riksdagen måtte anhålla att Kungl. Maj:t tar initiativet till en samnordisk utredning av förutsättningarna för ett nordiskt samarbete beträffande utbildning av instruktionsgymnaster. Utskottet vill med anledning av nämnda motionsyrkanden framhålla, att utskottet anser att frågan om utbildning av instruktionsgymnaster i första hand bör prövas av sjukgymnastinstitutens lärarråd. Såsom redovisats i motionen II: 839 har Nordiska rådet rekommenderat de nordiska regeringarna att gemensamt utreda förutsättningarna för en samnordisk utbildning av instruktionsgymnaster. Utskottet anser att möjligheterna till nordiskt samarbete på detta område bör prövas och förutsätter att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga. Utskottet anser sig emellertid, med hänsyn till vad utskottet ovan anfört, icke nu böra hemställa om någon utredning. Utskottet föreslår därför att yrkandena härom i motionerna I: 716 och II: 877 samt II: 839 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen II: 875 har även föreslagits att genomgång av kompletteringskurs skall krävas för inträde till arbetsterapeututbildning. Utskottet vill för sin del icke förorda att högre formella inträdeskrav skall gälla för tillträde till arbetsterapeututbildning än till sjukgymnastutbildning och avstyrker således ifrågakvarande motionsyrkande.

Frågan om finansiellt stöd till utbyggnad av rehabiliteringsavdelningar kommer enligt vad utskottet inhämtat att behandlas av rehabiliteringsberedningen. Några särskilda åtgärder i detta avseende med hänsyn till den föreslagna utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster synes icke påkallade och utskottet finner därför yrkandet härom i motionerna I: 718 och II: 872 icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vad departementschefen i övrigt anfört och förordat har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer, under återopande av det anförda,

I. att motionerna I: 715 och II: 874, i vad de avser skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om nytt förslag rörande utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

II. att motionerna I: 716 och II: 877, I: 717 och II: 873, I: 718 och II: 872 samt II: 875, samtliga motioner i vad de avser

huvudmannaskap och tillsynsmyndighet för utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster, icke må bifallas av riksdagen;

III. att motionen II: 875, i vad den avser krav på särskild kompletteringskurs för inträde till arbetsterapeututbildning, icke må bifallas av riksdagen;

IV. att riksdagen må besluta, att en omläggning av utbildningen av arbetsterapeuter skall genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer;

V. att riksdagen må besluta, att en lärar- och handledarutbildning för arbetsterapeuter skall anordnas under budgetåret 1964/65 i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat;

VI. att riksdagen må besluta, att en ökning av intagningen till sjukgymnastutbildningen skall genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer;

VII. att riksdagen må besluta, att utbildning av instruktionsgymnaster må anordnas under budgetåret 1964/65 i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat;

VIII. att riksdagen må besluta, att vid universitetet i Göteborg skall, fr. o. m. den 1 juli 1965, finnas inrättad en professur i medicinsk rehabilitering;

IX. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen anfört, besluta om inrättande av de lärartjänster vid Lunds universitet och karolinska institutet, som erfordras vid den av departementschefen förordade utökningen av sjukgymnastutbildningen, ävensom att vidtaga de förändringar i personalförteckningarna för Lunds universitet och karolinska institutet, som föranledes därav;

X. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att fatta de beslut och vidtaga de åtgärder i övrigt, som erfordras för genomförandet av vad departementschefen förordat;

XI. att riksdagen må till *Sjukgymnast- och arbetsterapeututbildning m. m.* för budgetåret 1964/65 å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 616 000 kr.;

XII. att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid sjukgymnastinstitutet* för budgetåret 1964/65 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kr.;

XIII. att motionerna I: 715 och II: 874, I: 716 och II: 877, I: 717 och II: 873 samt I: 719 och II: 876, förstnämnda sex

motioner i vad de avser anordnande av arbetsterapeut- och sjukgymnastutbildning på andra orter än i propositionen föreslagna, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

XIV. att motionerna I: 716 och II: 877 samt II: 839, förstnämnda två motioner i vad de avser utbildning av instruktionsgymnaster, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

XV. att motionerna I: 718 och II: 872, i vad de avser utredning av frågan om finansiellt stöd till utbyggnad av rehabiliteringsavdelningar, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 maj 1964

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: fröken Andersson, herrar Einar Persson, Birger Andersson, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Fritz Persson, Rikard Svensson, Bengtson, Söderberg, Mårtensson, Bengt Gustavsson, Källqvist, Widén, Wååg och Per Petersson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Karlsson i Olofström, Blidfors, Almgren, fröken Elmén, herrar Nilsson i Göingegården, Svensson i Ljungskile, fröken Olsson, herrar Arvidson, Larsson i Hedenäset, Gustafsson i Kårby och Berg.

Reservation

av fröken Andersson, herrar Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Bengtson, Källqvist, Widén, Per Petersson, Staxäng, Ståhl, fröken Elmén, herrar Nilsson i Göingegården, Svensson i Ljungskile, Larsson i Hedenäset och Gustafsson i Kårby, vilka ansett

dels att den del av utskottets yttrande, som på s. 8 börjar med »Departementschefen har» och på s. 9 slutar med »berört hänseende», bort ha följande lydelse:

»Departementschefen har ansett, att utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster bör bedrivas av sjukvårdshuvudmännen under tillsyn av den centralmyndighet, som utövar tillsyn över yrkesutbildningen. Undantag har emellertid gjorts för den i Stockholm och Lund nu bedrivna sjukgymnastutbildningen, vilken enligt departementschefen tills vidare bör drivas i statlig regi. I motionerna I: 716 och II: 877 har föreslagits att utbildningen av sjukgymnaster

skall bedrivas i anslutning till medicinsk fakultet och med staten som huvudman samt universitetskanslersämbetet som tillsynsmyndighet och i motionen II: 875 att huvudmannaskapet för såväl utbildningen av arbetsterapeuter som utbildningen av sjukgymnaster skall läggas på staten. Utskottet finner det, med hänsyn till utbildningens nivå och önskvärdheten av att utbildningen bedrivs i anslutning till medicinsk fakultet, naturligt att utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster bedrivs i statlig regi under tillsyn av universitetskanslersämbetet. Härigenom skulle större förutsättningar erhållas för en hög standard på utbildningen. Utskottet biträder alltså nämnda förslag i motionerna I: 716 och II: 877 samt II: 875 och avstyrker motionerna I: 717 och II: 873 samt I: 718 och II: 872 i vad avser huvudmannaskap och tillsynsmyndighet för arbetsterapeut- och sjukgymnastutbildningen.

I motionerna I: 715 och II: 874, I: 716 och II: 877, I: 717 och II: 873 samt I: 719 och II: 876 har framförts yrkanden om anordnande av arbetsterapeut- och sjukgymnastutbildning i Umeå eller på andra orter. Utskottet vill med anledning härav understryka, att det med hänsyn till den utpräglade bristen på ifrågavarande sjukvårdspersonal i Norrland synes angeläget att utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster snarast anordnas även där. Utskottet tillstyrker därför att principbeslut fattas om anordnande av dylik utbildning i Umeå så snart erforderliga resurser förefinnes.»

dels ock att utskottets hemställan under II. och XIII. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 716 och II: 877 samt med bifall till motionen II: 875 ävensom med avslag å motionerna I: 717 och II: 873 samt I: 718 och II: 872, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört angående huvudmannaskap och tillsynsmyndighet för utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster;

XIII. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 715 och II: 874, I: 716 och II: 877, I: 717 och II: 873, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, samt med bifall till motionerna I: 719 och II: 876, besluta att utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster skall anordnas i Umeå;»